

שולחן ערוך	חיי מוהר"ן	משנה ברורה	ליקוטי הלכות	ליקוטי מוהר"ן	יום לחדש	יום
ב"ג	קלג-קלד	חורה	קנו	סו.	ד'	שבת
ד'ה'	קלה-קלו	צב.	קנו	סו:	ה'	א
ו'ז'	קלי-קלח	צב:	קנה	סו.	ו'	ב
ח'ט'	קלט-קמ	צנ.	קנט	סו:	ז'	ג
י"א	קמא-קמב	צנ:	קס	סה.	ח'	ד
י"ב"ג	קמג-קמד	צד.	קסא	סה:	ט'	ה
י"ג"ד	קמה-קמו	חורה	קסב	סט.	י'	ו

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

400 | פרשת ויגש | ד' טבת תשפ"ה

דבר המערכת

הלב קרוע ומורתח, כוס היגונים התמלאה עד סאתה במכה האיזמה שהונחתה ממרום על קהילתנו הקדושה, עם הסתלקותו בפתע פתאום ובשיא פריחתו של הארי שבחבורה מגדולי משפיעי קהילתנו הקדושה ומנווטי דרכה ה"ה הרב החסיד רבי חיים בנימין וורטהיימר זצ"ל.

עובד ה' מופלא היה, פרוש מתענוגות העולם הזה, ולן כל ימיו באהלה של תורה מתוך הדחק בהסתפקות במועט באופן מופלא, איש חמודות ומופלג במידותיו הטובות והרחומות, ענותן ושפל ברך שברח בכל כוחו מכל שמץ של פרסום וכבוד.

ומי יכול להביע את עוצם דבקותו והתבטלותו לרבינו הקדוש הננמ"ח מברסלב זיע"א, אשר אישיו הקדושה בערה בעצמותיו בלהט אש קודש, ומסר נפשו לקיום עצותיו הק' בתמימות ופשיטות אף מתוך יסורים קשים ומרים שנגעו עד הנפש, כל כולו היה נתון למשימת קודש זו לדלות ולהשקות מתורתו הק' לכל דורש ומבקש, והשליך נפשו מנגד כדי להשתטח על קברו הק' בזמנים הקבועים מתוך אמונת חכמים מופלגת.

אבל יחיד עשי לך קהילתנו הקדושה כי נוטלה תפארתך, איה פה ולשון שיתארו את החלל העצום שהותיר אחריו, מאות האברכים והבחורים שלקחו תורה ועבודה מפיו תמידין כסדרן, ושאר מפעלות הקודש דקהילתנו וכל העשייה הברוכה לאנשים נשים וטף, בתתו כל חלבו ודמו לביסוסם והעמדתם הנהגתם ופריחתם בכל לב ונפש, בהכוונה ובהפחת רוח חיים, בעצה ובמעש, ביגיעה ובנשיאה בעול באופן נשגב. כמו אב רחום עמד מעל גבי הכל וטיפח וגידל לגיונות של מלך באהבה מופלאה לשם ולתפארת.

אהה, ה' כי עתה חסרנו כל, השברנו שבר כל תואר, אירי נפלו גבורים ויאבדו כלי מלחמה.

עינינו נשואות השמימה שזכות רבינו הקדוש תעמוד לנו שמפעלות הקודש שהמנוח ז"ל מסר נפשו עליהם יוסיפו לפרוח ביתר שאת כמשאת נפשו הטהורה, ומן השמים ננחם בנחמה שלמה מהרה.

העורכים

ועתה אל תעצבו

דבר שלא כרצונו אין לו חיים כלל כי אין לו במה לנחם עצמו, אבל כשמאמין בו יתברך שהכל ברצונו יתברך, אפילו כשעובר עליו מה שעובר ח"ו הוא מנחם עצמו שאף על פי כן יהיה הכל לטובה כי ה' יתברך ירחם עליו ויטיב אחריתו."

אך באמת, אמונה זו עצמה היא מה שגם גורמת בפועל שהרע יתהפך ויתגלה לטובה, וכפי מה שמתחזקים להאמין בעת הצרה שבודאי טמון בכך טוב נסתר ושכונתו ה' יתברך רק לטובה בהסתרה זו, כך אכן נמתק הדין והטוב הצפון בו מתגלה. וכמבואר בלקוטי עצות (סבלנות - א): "צריך שתדע שכל אדם שבעולם עוברים עליו יסורים וצרות הרבה והרפתקאות שונות בלי שיעור, על כן ההכרח שיהיה לכל אדם סבלנות גדול, שיסבול כל מה שיעבור עליו ולהאמין שהכל לטובתו ולברוח בכל פעם לה' יתברך ולתורתו ולהתפלל ולהתחנן לפניו, ותיכף כשבורח לשם יתברך אזי כל מה שעובר עליו נתהפך לטובה גדולה לנצח."

הבריחה עצמה לה' יתברך מתוך אמונה שהכל לטובה היא שמהפכת הכל לטובה, וכך גם כותב הרה"ק מטשערין ז"ל (נחת השולחן או"ח סי' רכ"ב): "אפילו אם גוף הענין נראה להאדם לכאורה לא טוב לעת עתה, ולפעמים צריך לברך על זה ד"ין האמת, ובאמת גם זה צריך לברך בדיעה שלימה ובנפש חפצה, אך על ידי זה בעצמו שמקשר עצמו להשי"ת ומאמין במחשבתו באמת שבודאי כוונת השי"ת רק לטובה אז וכל הדבר להתהפך על ידי זה לטובה ממש גם בגשמיות."

בפרשתנו אנו לומדים את היסוד העצום אותו מלמד יוסף יסוד צדיק, אחר שנות גלותו הקשים והמרים ביותר, כאשר הפילוהו מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, מרום המעלות בהיותו בן חביב ליעקב אביו שמוסר לו כל תורתו, ובפתע פתאום הוא נאלץ לשהות כעבד שפל וכשבוני נבזה במרתפי בית האסורים בתוך ערוות הארץ, ואף על פי כן הוא עומד ומכריז בהירות: "ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכתם אתי הנה כי למחיה שלחני אלקים לפניכם, וישלחני אלקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה". כל הצרה היתה רק הכנה לאור גדול ולהצלה עצומה.

רק 'אל תעצבו', אל תתנו לעצבות לשלוט בכם, שכן היא עצמה המקלקלת את המכוון הנפלא, וכאשר זוכים להתנחם ולהתחזק בתוך הצרה ולהאמין שהכל לטובה, זוהי הסיבה שאכן יתגלה הטוב הנפלא הזה לטוב לנו לעד.

הם הלכו שפופים בלבבות מרוסקים בהלוויה קורעת הלב, הפטירה החטופה היכתה בתדהמה עצומה, אבל גם הפחד והחרדה על ההמשך הוסיף להחשיך על החושך הקיים, החלל העצום שזה הותיר מבלי לדעת מה יהא בעתיד גרם לנפשות הנכאבות מיצר על מיצר...

פעמים רבות נגש האדם במצבי חושך וצרה, חורבן והרס, חלאים ומשברים, גלות ומיתה ה' ישמרנו, ההעלמה וההסתרה שעוטפת את כל אלה נותנים מקום לכל היצרים האפלים להטות את הלב לפחד מפני הבאות, מי יודע מה יולד יום, מה תהא התוצאה מצרה זו שהשי"ת הזמין להם.

זוהי אכן המחשבה ה'טבעית' שבאדם, כפירת הטבע המסבבת את הבריאה גורמת לחשוב שאנו מופקרים ושהעולם האכזרי מלא שנאה ונקמה ושהרע עושה בו כרצונו, אבל האמונה הפשוטה מלמדת אותנו שיכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, אין ולא יתכן שיהא מקרה כלשהוא בעולם שאין בו תכלית מופלא להיטיב, לקרב, לרחם, להוסיף, לבנות, לנטוע, להעלות ולהאיר ביתר שאת.

זה עתה זכינו להתעלות ולהכניס בקרבנו את קדושת ימי החנוכה שנועדו לעקור מקרבנו את חכמת יוון חכמת הטבע (ראה לקוטי הלכות, שומר שכו ב-ב') ולהשריש ולהאיר את האמונה הפשוטה שהשי"ת אתנו עמנו ואצלנו גם בתוך החושך העצום ביותר, וכפי שרבי נתן מרחיב על תכליתם של ימי החנוכה שנועדו להקנות בנפשנו את עבודת ההודאה וההכרה בחסדי ה' עלינו בכל מצב שהוא, וכותב בתוך דבריו (שם, הלכות כלאי בהמה ד-ד): "ואפילו כשבא עליו איזה צרה ממש ח"ו צריך הוא לבל יתבלבל לגמרי מחמת הצרות והיסורים, רק בכל עת ועת בפרט בעת צרה ח"ו יתן עיניו לבו ודעתו להסתכל ולהתבונן היטב על חסדי ה' וטובותיו שעשה עמו עד הנה, וצריך להרגיל עצמו להודות ולהלל לה' יתברך על כל הטובות שעשה עמו, ועל ידי זה יהיה לבו נכון בטוח שגם עתה ה' יתברך לא יסיר חסדו וטובו מאתו."

אמונה זו - שהכל לטובה ושה' יגמור לטובה מכל מאורע הנראה רע ח"ו - היא הנותנת חיים לאדם, ולעומת זאת, ההליכה אחר הטבע היא מקור כל העצבות והמרירות, וכמו שמבואר רבות בדברי רבינו הקדוש ובדברי רבי נתן שרק המאמין חייו חיים. ולדוגמא (בלקוטי הלכות ברכות פרטיות ג): "מי שהוא תולה הכל בחיוב הטבע וכאלו הכל מתנהג על פי טבע ח"ו אין חייו חיים כלל, כי יתכף כשבא עליו איזה

פניני אור

אמרות טהורות מרביה"ק ותלמידיו

פעם באמצע החוף העז והקר, שָׁמַע אֶחָד מֵאֲנָשׁ אֵיךְ שָׁגַעַר רַבִּי מִתְתִּיחֵהוּ כִּהְיָה ד' בְּיָצְרוֹ, וְצוּקַק עָלָיו כִּמְה פְּעָמִים: "עֲזֹבֵנִי וְהִסְתַּלַּק לָךְ מִמְּנִי. בְּאֵם לֹא, אֲשַׁכֵּיב עִצְמִי בְּשֶׁלַּג עַד שְׁאִקְפֵּא לְמוֹת".
(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות: 3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבע

הדל"נ 4:13 - ניץ החמה 6:35 - מוזיק"ש 8:24
צאת השבת 5:28 - צאה"ש לר"ת 6:06

אני יוסף!

כותב הגר"מ במכתבו:

"הנה אנו רואים את אחי יוסף הצדיק שלא הבינו כוונתו למה הוא עושה להם צרות במצרים, ושלחם לאביהם בלא אחיהם שמעון, ועוד טיבונים שסיבב עמהם, והיה מאד תמוה שלכל הקונים הוא נותן לכל אחד מבוקשו ובה בשלום והולך לשלום, ואילו עמהם הוא מתווכח וחוקר אותם על אביהם ועל אחיהם, והאנשים הרואים כל זאת חשבו עליהם שהם בטלנים, שאין להם מזל ולא הולך להם בשופי, אבל באמת כל זה היה מפני גדולתם, מפני שיש לו שייכות עמהם ורצה שוב להתקרב עמהם.

וזה מה שרבינו מביא בסמי"ו ו' ובעוד מקומות, שדייק בתוך ההסתרה שם נמצא השם יתברך, וצריך להמשיך שם דעת. והשבטים היו אז בהסתרה גדולה, כי הצטערו על צער אביהם יעקב וחיפשו את יוסף בארץ מצרים, כי היו שם י"ב שערים וכל אחד נכנס בשער מיוחד, ולכן אמר להם מרגלים אתם (זה איתא בחז"ל. וגם מובא בחז"ל שם במקומות של זוהמא חיפשוהו, שאמרו: יוסף אחינו יפה מאד הוא, וחשבו אולי תפשוהו לשם, והיו בצער גדול גם על העלילות שיוסף חשב עליהם, ובאמת עמדו ממש אצל יוסף).

ובזה מובן קצת מה שמביא רבינו הק' בליקוטי מוהר"ן (ס' כ"א, אות י"א) על הפסוק "אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה הגדיל ה' לעשות עמנו" - שהגויים יכירו ויאמרו שהגדולה שעשה ה' עמנו, היינו עם העכו"ם, הגדיל ה' לעשות עם אלה - הגדולה הזאת היתה שייכת לישראל. כי כל אחד שחשב שיוסף מכבדו ומשלחו לשלום, חשב זאת לגדולה עבור עצמו, ובאמת זה להיפך, כי לא היה צריך אותו, ואילו השבטים שהם היו אחיו, דוקא עמהם סיבב ולא הראה להם כבוד ושלום, כי הם הלא אחיו ושייכים לו, ורק כשאמר 'אני יוסף' אז הבינו הכל, וירדו כל הקושיות מה שהיו עליו.

ושמעתי בשם ר' אברהם ב"ר נחמן בעל ביאור הליקוטים זצ"ל שאמר, כמו שאצל יוסף כשאמר 'אני יוסף' ירדו כל הקושיות, כן כשבמהרה ברחמיו ישמענו לעיני כל חי לאמר אני ה' אלוקים - אז יתורץ הכל ויבינו את הכל...

יש שיחה מרבינו, שמישיח צדקינו יספר לכל אחד מישראל בכל יום מה שעבר עליו, כי עובר על האדם ענינים שונים שאינם מבינם כלל, ומשיח יסביר להאדם סוד הענין מה שעבר עליו (כך נראה לענ"ד פירוש השיחה").

(אוסף מכתבים, מכתב מב)

כמוך כפרעה!

המתוחכם ביותר. כי ככל שהוא ימשיך להתחכם ולהתחדש, ימשיך גם המעיין לנובוע ולחדש עצות וישועות...

כנגד 'פרעה' המתוחכם, שדואג להפריע ולבלבל כל עצה שהיא - אין עצה רק אותו אחד, שעליו העיד יהודה: "כי כמוך כפרעה!"

"וזהו כי כמוך כפרעה", היינו כפי מה שפרעה, שהוא קלקול העצה, מתגבר בנכליו וערמימיותו, כמו כן אתה יודע ליתן עצות בכל פעם להינצל מערמימיותו ולשוב ולהתחזק לישראל על עומדו להתחזק עצמו בהתורה הקדושה שהוא עיקר העצה השלימה. וזהו כי כמוך כפרעה, כי שני הכפין מורין על הדמיון ממש, כמו שפירש רש"י. היינו, כי זה עיקר נפלאות מעשה הצדיק כי נורא הוא, כי יודע ומחזק כל אדם כפי מה שהוא, בכל מדרגה שהוא, בכל יום ויום בעצות עמוקות אמיתיות שהם מכוונים ממש כפי קלקול העצה שרוצה הבעל דבר להתגבר עליו בתחבולותיו" (ליקוטי הלכות, תענית ד, ת).

ולכן, כשהאדם ניצב מול אותו אויב אכזרי - מעיין הבלבולים והאכזבות - אין לו עצה כי אם להאמין באותו צדיק הנובע עצות וישועות. "על כן העיקר הוא תיקון אמונת חכמים אמיתיים, שעצתם בחינת 'מים עמוקים עצה בלב איש', שאי אפשר לקלקל אותם בשום אופן בעולם! כי הם עומדים כנגד כל מיני קלקול העצה של הסטרא אחרא, בבחינת 'כי כמוך כפרעה'. כי מאד עמקו מחשבותיהם, כי עצתם הוא עצה ה' אשר לעולם תעמוד כי אתה מרום לעולם ה'" (שם).

ומה נאה לסיים במכתבו של מוהרנ"ת, שכתב ביום שיש ערב שבת קודש פרשת יוגש [1] שנת תקפ"ה:

"ודע בני, שעל כל דברי רבינו זכרונו לברכה נאמר 'ושאתם מים בששון ממעיני הישועה', כי הם ממעיני הישועה ממש, כמו מעיין שאינו נפסק לעולם, כן דבריו חיים וקיימים ונחמדים ונאמנים לעד ולעולמי עולמים, ועצותיו וישועותיו אינם כלים לעולם! ותמיד תוכל לחזק עצמך בדבריו הנוראים איך שהוא, כי הוא האיר בנו גדולת הבורא יתברך וחסדיו ורחמיו הגדולים המרובים אשר בהם עולם ניוושע, כי בו ישמח לבנו מכל המקומות שאנחנו שם, נגילה ונשמחה בו ובישועתו תמיד.

דברי אביך המוכרח לקצר ולסיים מפני כבוד שם קדשו, כי לא יספיקו אלפי אלפים וריבי רבבות יריעות לבאר ולגמור מה שיש לדבר בזה... נתן מברסלב".

ישנם עצות רבות, איך להיחלץ מהרע ולזכות לטוב נצחי. אך הבעיה היא, שגם לצד השני ישנם יועצים רבים...

אפשר לקרוא גיליונות רבים, ולרכוש ידע רוחני רב; התחזקות, התעוררות, רעיונות, ועצות. אך גם בצד השני לא שוקטים על השמרים; מחדשים בכל פעם מחלות רוחניות חדשות... הרפתקאות, ייסורים ואכזבות חדשות...

"כי הרבה הרבה עובר על כל אחד ואחד בכל יום ויום, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה 'בכל יום ויום יצרו של אדם מתחדש עליו'. כי היצר הרע, שהוא באמת זקן וישן לגמרי, כי נקרא 'זקן וכסיל', רוצה בכל פעם להתחדש ומעורר את האדם לטטויותיו והבליו כאילו הם חדשים עכשיו, ועצות התורה הנפלאים הוא רוצה ליישן חס ושלו, כאילו הם ישנים חס ושלו!" (ליקוטי הלכות, מתנה ה, ד).

גם אם אתה מחכים, ומכיר 'עצות' חדשות אמיתיות, ישנו אחד ושמו 'פרעה', שדואג לבלבל את העצה, ולייבא בעיה חדשה שלא הכרת...

כי 'פרעה' זה בחינת ביטול וקלקול העצה הקדושה, בבחינת 'ותפרעו כל עצתי', שעל ידי זה היה כל גלות מצרים שכולל כל הגלויות, כי פרעה עומד אצל העורף ורוצה לעכב המוחין שלא ירדו למטה שיתהוו מהם עצות טובות להכיר הבורא יתברך על ידם, שזהו עיקר סוד גלות מצרים" (ליקוטי הלכות, תענית ד, ח).

והעצה כנגדו היא אחת: "מעייני הישועה!"

ישנו צדיק אשר תורתו היא 'נחל נובע'. עצתו אינה 'ישועה' חד-פעמית, אלא 'מעייני הישועה'... היא ממשיכה ומנביעה הארות ועצות לכל מצב בו אתה נקלע...

"כי דע, שכל הדברים שגילה רבינו זכרונו לברכה, הם הקדמות חדשות לגמרי. אם אמנם כולם בניגים ומיוסדים על כל מצות התורה המקובלות בידינו מכבר, עם כל זאת הם הקדמות חדשות לגמרי. וכולם הם עצות ודרכים נפלאים להתקרב על ידם להשם יתברך כל אחד ואחד ממקום שהוא... ויש בכל דבר ודבר שגילה הוא זכרונו לברכה, תלי תלין של הלכות, מעיינות ותהומות יוצאים בבקעה ובה, כי כל דבריו הם כמעייין הנובע!" (הקדמת ליקוטי הלכות).

וכששואבים בששון ממעיני הישועה, אין מה לפחד גם מהאויב

פנינים מאירים וחידישים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע
מתוך רשימותיו של הגר"מ שכמעט שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספריים

ספר דרך אמונה

מלוקט מדברי ראשונים ואחרונים ובמיוחד מדברי הבעש"ט ותלמידיו ז"ע"א

סיבת הזכרת יציאת מצרים לחיזוק האמונה

בכדי לצאת ממבוכה זאת (של האמונה במקריית), אנו מחויבים להזכיר את יציאת מצרים בכל יום, ולהאמין באמונה שלימה שהכל מאתו יתברך, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה וכו', ומה' מצעדי גבר כווננו כל פסיעה ופסיעה בכונה מכוונת לנסתרות שלה' אלקינו. (ספר תשואות חן פרשת וארא)

דרך אמונה פרק יא אות רכט ל-115

ע"י החיזוק באמונה יתבטלו המידות רעות ולאור באור החיים כשאינו מאמין בהשגחות הבורא על כל תנועה ותנועה, ואומר שהטבע המציא כך, וכו' בכל דבר קטן וגדול ובכל תנועה קטנה וגדולה שיאמר הטבע והמקרה גרם כך הרי זה מין. ובאמת כל העולמות מראש אדם קדמון עד תחתית עולם העשייה, ובכל רבוא ורבבות אלפי אלפים עולמות שיש, כולם חשופים לפני מציאותו של השי"ת אין סוף כהאי חירגא דיומא דלא שמיא לה ולא (עיי' מסכת יומא כ, ב). וכולם חיים מאתו ומרצונו הטוב, אין שום דבר קטן

וגדול, הבל הפה קטן וגדול, שלא יהיה בו מציאות השי"ת אור אין סוף מדוד ומשווער בשכלו לכל בריה לתת לה כדרכה, ואין שום דבר שיהיה מקרה. ובהה כשתתחזק באמת, יפלו ממך כל המדות רעות, ותתחזק באהבת ישראל, ותקבל באהבה, ותלך ותאור באור החיים. (ספר היכל הברכה פרשת דברים)

דרך אמונה פרק יא אות רכט ל-116

לחזור דיבורי אמונה בפיו עד שיכנסו ללבו

לעורר האמונה, העצה, על דרך מאמר אדמו"ר מלעכוויטש על פסוק (ירמיה ז, כח) אבדה האמונה למה מפני שנכרתה מפיהם, וכתוב (תהילים קטו, י) האמנותי, כי אדבר, לחזור הדברים בפיו דברי אמונה ובטחון, עד שיזכה בעבודתו שיהיו דבריו יוצאים מלב ונכנסים בלב, אשר בזה ישריש אמונה שלימה בלבו, על דרך מאמר חז"ל (שבת קטו, ב) אל תיקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמנים, בפה ממש עד שיכנסו ללב. (ספר באר אברהם לבעל יסוד העבודה מכתב ג)

דרך אמונה פרק ח אות קכח ל-76

ועתה אל תעצבו!

"וזה 'ועתה אל תעצבו', שמאחר שזוכים להתקבץ יחד אל הצדיק האמת בחינת יוסף, בוודאי אין להתעצב עוד, רק צריכין לשמוח הרבה, בבחינת 'ברבות צדיקים ישמח העם'. כי כל מי שבא אל הצדיק בתוך כלל הקיבוץ הוא בכלל צדיק, כי עמך כולם צדיקים שאצלם מקור השמחה, בחינת שמחו צדיקים בה', רגנו צדיקים בה', רק מחמת מרירות הגלות בכלל ובפרט, נעלם בחינת צדיק שיש אצל כל אחד. אבל תיכף כשמתקבצים אל הצדיק שהוא איש אשר רוח בו, מאיר בחינת נקודת צדיק שיש אצל כל אחד, ועל ידי זה נתרבה השמחה, בבחינת 'אור צדיקים ישמח'. ועל כן אז ותחי רוח יעקב אביהם', בחינת חיות ושמחה" (ליקוטי הלכות, הודאה ו, מב).

אחד מהחבורה

וכולם מונחים תחת ממונה אחד, ולכן כאשר מת אחד מהחבורה צריכים לדאוג כל החבורה. ע"כ.

ומהו הדאגה? רש"י (שבת קו.) פירש שיש לכולם לירא מן המיתה הואיל ושלטה מדת הדין, וכן כתב ה**לבוש** (שם) שמדת הדין מתוח כנגד כל החבורה. והוסיף המהרש"א (שם) שלכך צריכה החבורה לעורר רחמים יותר, כלומר, שצריכים להרבות יותר בזכות המעוררים רחמים וממתיקים את מידת הדין. ומלשון הרמב"ם (פ"ג מהל' אבל ה"ב) נראה שבעצם זה שמפחד ומפשפש במעשיו וחוזר בתשובה, מורה על טהרת הנפש הטבוע במידת הרחמנות, וממילא ממשיך עליו מידת הרחמים, כי מי שאינו מתאבל ואינו שם על ליבו, נקרא 'אכזרי' מחמת רוע תכונת נפשו וממילא ממשיך עליו מידת הדין רח"ל (ונראה שזהו גם המשך השו"ע שם ס"ו, וע"ע רדב"ז ח"ג ס"א תקנה).

ואם כן עלינו נפל חובת היום בהילקח מאיתנו אחד המיוחד בחבורה הרה"ח רבי חיים בנימין וורטהיימר ז"ל להתאונן על האבידה הגדולה, ולדאוג ולפשפש במעשינו, ולקבל עלינו מעתה להרבות חיל פעלים לתורה ומצוות, עד שיתעורר עלינו בעל הרחמים לרחם עלינו ועל חברותינו הקדושה, שנזכה לראות בעינינו הגשמיים ושכלינו האנושי את חסדיו המרובים תמיד. וכבר הבטיחו לנו חז"ל 'גדולה תשובה שמארבת שנותני של אדם' (יומא פ"ג ו' מרבה תורה מרבה חיים) (אבות פ"ב מ"א).

כדיבור. וזה נראה גם כוונת הביאור הלכה (סי' נט ד"ה עם הש"ץ) שכתב בזה הלשון: 'אפילו מאן דאית ליה הרהור כדבור דמי הוא רק במחשב במחשבתו איזה תיבות של קריאת שמע או תפלה וכיוצא בו אבל לא הרהור בעלמא באיזה דבר'.

וביתר ביאור כתב כן האשל אברהם מבוסטאטש (סי' צ"ב) א"י קיימא לן הרהור כדבור דמי, היינו רק בהרהור שהוא בדרך כוונה שיהיה זה במקום דיבור, מה שאין כן הרהור סתם פשוט אינו נדון כדיבור בשום אופן, ואין בזה שום פתחון פה לומר דהוי הפסק על ידי הרהורים כאילו היה הפסק כדיבור. וכן כתב ה**קהלות יעקב** (ברכות ס"ט ז"ב) דרק כשהאדם מהרהר ומתכוין שהרהור זה יחשב כדיבור נחשב כדיבור.

ולכאורה נראה שאם מכיון מילה אחר מילה מנוסח הברכה הגם שאינו מבין פירוש המילות יצא, שעל כל פנים קבע בדעתו מילים אלו והחשיבם כאילו מדברים. אמנם בתהלה לדוד (סי' ס"ג) כתב שאין הרהור כדיבור רק אם מבין גם את כוונת הענין, אבל אם מהרהר במילים כמו שהם נקראים אינו כדיבור. והחזון איש (סי' ט"א אות ה) כתב שאין צריך בכלל לחשוב במילים אלא לצייר את הדברים ככוונת הלב כפי מה שמבין בנפשו. אמנם נראה דגם לשיטתם צריך לחשוב בצורה מסודרת עם תנועה של קבלה בלב כאילו רוצה לדבר.

בשולחן ערוך הלכות אבלות (סימן שצד ס"ה) נפסק 'אחד מהחבורה שמת תדאג כל החבורה'. לכשנתבונן נראה שדבר זה אנו רואים במיוחד במצות אבילות שניתנה המצוה לפי דרגת הקירוב למת, וכל הקרוב יותר יש לו חלק יותר במצוה, וכך כתב גם בספר אלה המצוות למהר"ם חאגיז (עשה קס) שמתעם זה לא נמנה מצות אבילות בפני עצמה במנין התרי"ג מצוות והיא נכללת במה שנצטוו הכהנים להיטמאות לקרוביהם כדי שיתאבל על קרוביו.

ועל פי זה מובן מה שכתוב בגמרא (מו"ק כה.) 'תלמיד חכם שמת הכל קרוביו', ומקשה הגמרא 'הכל קרוביו סלקא דעתך? ומתוך הגמרא 'אלא הכל קרוביו להתאבל עליו!' כלומר, כיון שכולם נחשבים כקרובים ממילא חייבים להתאבל עליו. ועל דרך זה אנו רואים בפירוש רש"י בפרישת שמיני (ויקרא י) על הפסוק 'ואחיהם כל בית ישראל יכבו את השריפה אשר שרף ה' - מכאן שצרתן שלי תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל בה'. כלומר, כיון שכולם נחשבים כאחים ממילא חייבים כולם להתאבל.

ובספר תפארת ציון להגאון רי"ז יאדלער ז"ל כתב דברים מהבילים על זה על ביאור מדרש רות (פ"ב פסוק ח) וזה לשונו: כששני בני אדם מתחברים באיזה עסק הם נקראים חבורה, וזה לא נעשה זה בעולם הזה אלא הם מחוברים גם במקור אחד, ולפי התחברותם שהיתה להם קודם בואם לעולם כן הם מחוברים בעולם הזה,

דוקא, כמו שמצינו בשלשן הפסוק 'ובל אשא את שמונתם על שפתי'. ולכן נראה דכיון שרוב השיטות אין איסור הזכרת שם שמים בהרהור, ולדעת רוב הפוסקים הרהור לאו כדיבור דמי, אין להחמיר בזה (וע"ע משנ"ב ס"ס"ו רטו).

איזה הרהור נחשב כדיבור
לא כל מחשבה העולה במוח נקרא 'הרהור', כי בכל רגע נתון עולות וצופות במוח מחשבות והרהורי הלב וכבולעם כך פולטם, ואין זה כלום, ורק מחשבה שמושפת בו רצון למקד את סדר המחשבה שצפה ועלה, נקרא הרהור. כי צורת סדר המחשבה נבנה בדרך של חכמה בינה ודעת. כלומר מתחילה המחשבה היא 'חכמה' כח מה' שעולה וצופה במוח. ואם משתתפים למחשבה זו את רצון הלב שמפענח את הכח שעלה וצפה במוח, היא מתמקדת עם ציורי הלב ונקראת 'בינה'. ולאחר שהמחשבה קיבלה צורה היא נקבעת בדעת האדם, ומכאן הדעת הזה האדם מדבר, ועל הדעת הזה נחלקו אם הרהור כדיבור דמי או לא.

ולפי זה נראה שכדי שהרהור יחשב כדיבור צריכים להרהר בצורה מסודרת כאילו רוצים לבטאות מילה אחר מילה, ולא בצורה של מחשבה מפוזרת ורצונות הצפות ועולות. וכן כתב ה**לבוש** **מרדכי** (א"ח מהד"ת סי' יא) שצריך להרהר מילה במילה מנוסח הברכה כדי שיחשב

לברך ברכה בהרהור

יוצא ידי חובתו בהרהור, ומכל מקום בשאר ברכות שהן מדברי סופרים יש לסמוך על זה בשעת הדחק ולצורך גדול. ע"כ.

מבואר מדבריו שלגבי ברכת המזון וקריאת שמע שהם דאורייתא אין יוצאים, ורק לגבי ברכות הנהנין דרבנן אפשר לסמוך בשעת הדחק גדול דהרהור כדיבור דמי. ולפי זה מי ששרוי במצב של אונס ושעת הדחק וחייב לברך ברכה דרבנן, יכול לצאת על ידי הרהור, ולאחר שיתטלק האונס אינו חוזר ומברך שנית. אבל מי שחייב בברכה דאורייתא חייב אחר כך לחזור ולברך.

הכרעת המשנה ברורה

אמנם המשנה ברורה (ביה"ש ס"ו סק"ז סי' צד סק"א סי' קפה סק"ב ו' סק"ג) מחמיר מאוד בזה ופסק בכל מקום דהרהור לאו כדיבור דמי, ומי שבירך או התפלל בהרהור כשהיה במצב של שעת הדחק ואונס חייב לחזור ולברך שנית לאחר שנסתלק האונס, וכתב, דאפילו בברכות דרבנן מי שחוזר ומברך לא הפסיד.

ופירש מה שכתוב בשולחן ערוך שבמקום אונס יהרהר הברכה, שעל ידי שיהרהר בלבו את נוסח הברכה, מראה שיצונו וחפצו לקיים המצוה ולברך ויקבע לו הקב"ה שכן עבדו זה, שהחושב לעשות מצוה ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה, אבל באמת אינו יוצא חובת המצוה.

פסק מחוייב בברכה

והנה בהגהות רבי עקיבא איגר (או"ח סי' קפד ט"ד) מביא בשם גן המלך (סי' ג) שבכל ספק ברכה קיימא לן ספק ברכות להקל, ראוי להרהר הברכה בלב לצאת שיטת הרמב"ם דהרהור כדיבור דמי. וכן כתב ה**צ"ח** (ברכות כ:) כי מי שאירע לו ספק ברכות הרשות בידו לברך בהרהור לצאת על פי שיטת הרמב"ם, והוסיף שהגם שאינו מחוייב להרהר, אם רוצה יכול לעשות כן, ואין בזה חשש הזכרת שם שמים לבטלה, דאיסור הזכרת שם שמים לבטלה נלמד מפסוק 'לא תשא שם ה' לשוא' שאינו רק על ידי ביטוי שפתיים. וכן מביא הכף החיים (סי' קעד ס"ק מט וסי' קפה סק"ה) כמה פעמים שנוכח להרהר הברכה בלב בכל מקום שאירע לו ספק ברכה. ובאשל אברהם (סי' ר"ט) כתב שזהו ודאי תקנה טובה לגבי כל ספק ברכה לברך בהרהור, רק שלא רצו הפוסקים לקבוע כן להלכה שלא ימשך על ידי זה הלזול בענייני ברכות.

איסור לא תשא

אמנם בשו"ת פרח שושן (כ"ל א סימן יד) חלק על זה וכתב, דלשיטת הרמב"ם דהרהור כדבור דמי, המהרהר בברכה שאינה צריכה עובר משום לא תשא, וכיון שאינו מחוייב לברך מספק אסור להרהר גם כן. וכעין זה כתב ה**כתב סופר** (א"ח סי' כח) שאסור להרהר בברכה שאינה צריכה מדרבנן, דמשום חומרי איסור של לא תשא החמירו, ומשום לא פלוג לא היתירו חז"ל להרהר ברכה לבטלה בשום ענין.

אמנם כאמור ה**צ"ח** כתב דאיסור לא תשא הוא דוקא בביטוי שפתיים. וכן כתב המהר"י חאגיז בשו"ת הלכות קטנות (ח"ב סי' קמז) דלשון לא תשא שם ה' לשוא, משמע ביטוי בשפתיים

אם הרהור כדיבור דמי

בגמרא ברכות (ג:) מובא מחלוקת אמוראים אם אפשר לצאת חובת תפלה קריאת שמע וברכות על ידי הרהור או לא, לפי רבינא הרהור כדיבור דמי, ויוצאים ידי חובה. ולפי רב חסדא לאו הרהור כדיבור דמי ואין יוצאים ידי חובה. ובביאור הלכה (סימן ס"ו ס"ה יצא) סיכמ בזה שיטות הראשונים, וכתב דלדעת רוב הראשונים וכמעט כולם הרהור לאו כדיבור דמי, בין לקריאת שמע בין לתפלה בין לברכות. פרט לדעת הרמב"ם והסמ"ג דהרהור כדיבור דמי בדיעבד לענין תפלה וברכות.

פסק השולחן ערוך

בשולחן ערוך בהלכות קריאת שמע (סימן ס"ב) **ברכת המזון** (סימן קפה ס"ג ומשנ"ב סק"ב) ו**ברכת הפירות** (סי' רו ס"ג) נפסק שלכתחילה צריכים לומר בקול, ובדיעבד מי שאמר בלחש יצא, אך המהרהר בליבו לא יצא, דהרהור לאו כדיבור דמי.

אך המחבר בהלכות קריאת שמע (שם ס"ג) הוסיף שאם מחמת חולי או אונס אחר קרא קריאת שמע בליבו יצא. והמגן אברהם (סי' קפה ס"ק א) כתב שגם לענין תפלה וברכות מי שהוא חולה או במקום אונס יוצא על ידי הרהור.

ונחלקו הפוסקים בביאור דברי השולחן ערוך האם הכוונה שבמקום חולי או אונס באמת יוצאים בהרהור, ואם אחר כך נסתלק האונס אין צריך שוב לברך, או הכוונה שכיון שהוא אונס יש לפחות יהרהר אבל לאחר שיתטלק האונס חייב לברך בפה כרגיל.

שיטת הפרי מגדים

והנה פשוט לשון השולחן ערוך והמגן אברהם (שם) משמע שיוצא על ידי הרהור. וכן בט"ז (סי' ס"ב סק"א) שכתב כי מי שהוא צמא בלילה במטותו ואי אפשר לו ליטול ידיו ולברך יהרהר הברכה בלבו וישתה. ועל פי זה פסק הפרי מגדים (א"א סי' קפה סק"א) שלאחר שיתטלק האונס אין צריך לברך שנית, והמחבר פוסק כשיטת הראב"ד **אליבא דרבינא** (בהשגות על בעל המאור ברכות ב') דמעיקר דין תורה הרהור כדיבור דמי אלא שחז"ל החמירו בזה, ובמקום אונס ושעת הדחק הקילו.

שיטת החיי אדם

וכן נראה שיטת החיי אדם (כ"ל ה דין טז) שכתב: אם לא הוציא כלל מפיו רק שהרהר בלבו, צריך עיון. ולכן אם הוא אונס ודחוק לשתות בלילה וכיוצא בו והוא במקום שמוותר בהרהור ואסור דיבור, מותר לסמוך על זה ויהרהר הברכה בלבו. ע"כ. משמע שהוא פוסק דהרהור כדיבור דמי בשעת הדחק, ויוצאים חובת ברכה על ידי הרהור.

שיטת השולחן ערוך הרב

אכן בשולחן ערוך הרב (סי' קפה ס"ג) מחלק בין חיוב דאורייתא לדרבנן, שכתב בזה הלשון: יש אומרים שכל הברכות אפילו ברכת המזון יוצא אדם ידי חובתו בהרהור בדיעבד, שלא נאמר ודברת אלא וברכה, והמברך בלבו גם כן שם ברכה עליה, והעיקר כסברא הראשונה [שאינו

התורה שבעל פה

רבי יצחק בן מוהרנ"ת (ג)

זיווגו השני

כאמור נתגרש ר' יצחק בקיץ שנת תקפ"ה, ובשנת תקפ"ו נשא ר' יצחק את אשתו השנייה, מרת חנה (כמוזכר בעלים לתרופה סי' ל"ח). אשתו השניה היתה ממשפחת מתנגדים על דבר רבינו ז"ל, והרבתה להציק אותו בדברים, ומיררה את חייו, כמבואר הרבה מזה בעלים לתרופה בפירוש וברמז, ומוהרנ"ת ז"ל אמר עליה: "אילו לא היה כבר מגורש מאשתו הראשונה הייתי מצוה עליה לגרשו" (אבניה ברזל דף ע"ז).

ועיין בעלים לתרופה שכתב מוהרנ"ת ז"ל: "ובענין היסורים שיש לך מה שמונעת אותך לנסוע לפה, מה לעשות, לעת עתה תחיה את עמך מה שעכ"פ אתה יכול להיות אצלינו שלשה פעמים בשנה לפחות" (סי' ס"ד).

וחתנו של ר' יצחק [מאשתו השניה] נסתלק בקיץ תקצ"א, כמו שהזכיר מוהרנ"ת בעלים לתרופה (סי' מ"ט) במכתב הנכתב ביום ה' במדבר עיי"ש.

זיווגו השלישי

אשתו השנייה, מרת חנה, נפטרה בחיי ר' יצחק, ונתחתן ר' יצחק בפעם השלישית עם זוגתו מרת דאביש ע"ה, הנזכרת במכתביו לבניו מעי"ק צפת, שהיא היתה זוגתו השלישית, והיא עלתה עמו אח"כ לארץ ישראל.

והרוצה לדעת הדק היטב כל דרכו ומבואו של ר' יצחק עיין בהספר הנפלא "עלים לתרופה" מהחל ועד כלה ויראה את גדול היראת שמים שלו, ואיך שדאג בכל עת אולי לא יצא ידי חובתו בעבודת השי"ת בקיום המצוות ובהזירות מחשבותיו, ואולי בכל זאת עדיין חסר לו הרבה, ומוהרנ"ת ז"ל השיב לו בכל דבר באריכות בטוב טעם ודעת (ולחלן נייחד איהו דיבורים בע"ה אודות המכתב-קודש).

נערך ע"י הרה"ח רבי נחמי שווארץ שליט"א בעמ"מ "אוצרות עלים לתרופה".

ידוע שלאחר נס חנוכה, כשהכניעו קליפת יון, האיר אור חדש של תורה שבעל פה, וכל המשניות שיש בידינו הם מהתנאים שחיו בדורות שלאחר החשמונאים.

כי אכן עיקר מהלחמת היוונים היה כנגד האמונה הזאת של התורה שבעל פה, שביקשו לבטל את החדש, הכח של 'החדש הזה לכם', שנמסר בידי החכמים לקדש את החדשים ולעשות ימים טובים. וכמו כן נלחמו בשבת, שהוא מה'הררים התלולים בשערה', שכל העובר עליהם הרי הוא נסקל, והכל תלוי ועומד בקבלת חז"ל שקיבלו מהם הל"ט מלאכות ומהם הלכות איסורי השבת. וזה גודל נלחמו היוונים. ועוד נלחמו בבבית, והוא מורה על אמונה, שעל ידי הבבית מילה הרי אנו מקושרים להשי"ת, שהאמונה תלוי בשמירת הבבית.

וכן אמורים ב"על הגיסים": "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך". ויש להבין איזו השכחה יש כאן, הלא על ידי מה שמונעים מבני ישראל ללמוד תורה, עדיין אין משכיחים מהם התורה, לפי שישאל בגודל קדושתם ועזותם שהם עזין שבאמונתם כאשר אוסרים עליהם ללמוד תורה ילמדו במחבואות ובמטמוניות, אלא מאי - הם הפיצו את חכמת הפילוסופיא, ועל ידי כך טאמו את מוחם, והיא סכנה גדולה מאד להשכיח התורה בפועל ממש. כי יכול האדם לדעת את כל הש"ס, אם ח"ו נתפס בו משהו אפיקורסות הרי זה ש"ס מת, אין זה אותו ש"ס שקבלנו מרביתנו מסיני, כי התורה הק' הולכת כרוכה יחד עם החלק אלוך ממעל, כי יחד עם התורה נטע בנו 'חיי עולם', על ידי התורה מקושר האדם לחיי עולם, ואילו חושך הפילוסופיא מנתק את האדם מחיי עולם, ומאבדים על ידו גם את העולם הזה וגם את העולם הבא.

בא וראה עד כמה היתה קשה קליפת יון, שהלא כהנים זריזים הם, וידוע שהכהנים היו עובדים את עבודתם מתוך זריזות כ"כ, עד שגם על סף חורבן בית המקדש, כל עוד שהיה ביכולת עמדת הכהנים על משמרתם בעבודת הקודש במסירות נפש, וכאשר נהרג כהן אחד המשיך חבירו בעבודתו, עד שנהרג גם הוא, ומיד

המשיך חבירו השלישי בעבודה, כך עבדו עד הסוף - עד הרגע האחרון. וסוד הענין, כי הכהנים זכו לאור נפלא של זריזות דקדושה מכוחה עבדו את עבודתם בחיות ובמסירות עצומה.

אבל כשהתגברה קליפת יון, היו היונים מחטיאים את ישראל, ורבים מהם הפכו למתייונים ממש רח"ל, או עכ"פ החדירו למוחם מעט מהזובי מוח, עד כדי כך שהכהנים היו עוזבים את עבודתם באמצע והלכו לשחק בתרבות יון, בשעשועי הבל ומשחקי כדור [ככדור-רגל בזמננו], כמוזב בחשמונאים.

וזה גופא היה עיקר נס הנצחון, להשריש בבני ישראל את הקשר והאמונה ברבוננו של עולם ובתורתו הקדושה המסורה לנו על ידי חכמי הדורות.

בתורה של ימי חנוכה (ליקוטי מוהר"ן תנינא סי' ב) כותב רבינו בענין "יחיד ורבים הלכה כרבים", שנקט הלשון 'הלכה', דהנה רבי אליעזר הגדול הראה כמה מופתים שהלכה כמותו, חרוב יוכיח, אמת המים יוכיח ובת קול יוכיח, ואעפ"כ פסקו שלא כמותו, ואמרו, תורה לא בשמים היא (ב"מ נ"ט), ואכן רבי אליעזר הגדול היה גדול עד מאוד, אבל "יחיד ורבים הלכה כרבים", זו היא הלכה נצחית, וזהו כח התורה שבעל פה.

ראיתי פעם לאחד מהראשונים שמבאר הענין שחכם עדיף מנביא, לפי שאין הנביא בכוחו לטוס דברי החכם, שאם בא חכם ואומר כך קיבלתי מבית דינו של שמואל הרמתי וכדומה, אין ביד הנביא לסתרו ולומר לו קיבלתי בנבואה אופן אחר, ואדרבה, על הנביא להשמע לחכם, והא ראה מהמסופר בגמרא (סנהדרין פ"ט) על יהושפט המלך, שהיה תלמיד חכם, ובאו נביאים והתנבאו על מלחמה אמת, והיה נראה שהנביאים נביאים אמיתיים, ויאמר להם, קיבלתי שאין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד, ומאחר שהתנבאתם בסגנון אחד הרי שנבואתכם פסולה, נמצא שהנביא אינו יכול לפסול החכם, והחכם בכוחו לפסול הנביא. וכך הוא בכל הדורות, שהפסק הוא כמו שפוסקים חכמי הדור.

על קדושת סודר הש"ס מובא שכאשר סידר **מר בר רב אשי** את הש"ס והעלה אותו על הכתב, יצא מחוץ לישוב, בין שני הרים, וסבבוהו ענני כבוד של המשכן, והיתה עליו השראת השכינה גדולה מאד, וכך כתב את הש"ס. ושמעתי מ**אבי מורי זלה"ה** שמוזב שעל כל מימרא ומימרא שכתב, יצאה בת-קול והכריזה "ציבא מילתא", היינו שכביכול קיבל הסכמה משמיא על כל דיבור ודיבור של הגמרא הקדושה, ונשארו חתומים לנצח.

הרה"ק רבי צדוק הכהן הגדול מלובלין זלה"ה כותב (בספר פרי צדיק דברים ק"ו-קט). על אגדות חז"ל המפוררות במסכתות הש"ס, שכל אגדה שבש"ס יש בה כוונה מיוחדת מדוע נקבעה בגמרא זו ובפרק זה דוקא, כי מר בר רב אשי שכתב וחתם את הש"ס, קבע ע"פ רוח הקודש את מקומו המדוק של כל מאמר בהלכה ובאגדה. ומובא עוד בספרי מהר"צ הכהן זלה"ה שלכן נקראת 'מסכת' - מלשון "סוכה ברוח הקודש", וכן מלשון "מסכה יינה" (משלי ט) שהכל נסוך, ארוג ומוצק באופן מדויק ביותר.

קהילת חסידי בוסלב
ע"ש רביה"ק מוה"ר מ' מברסלב זי"א
בניסאח תת"צ ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א

הזמנה של מצוה

הנה לדויע לכל בני קהילתנו ולכל יחידיו הקורים, ולכל הצענים לדיבר' ד' וכמהם לחדש נעוריהם בבית קדושה, שפעון חובטא מבית ד' נחל לטעם מקור חכמה, ליישר אורחותיהם ע"פ דברי רבינו זי"א, כ' בעשרה' סתאמספס או כטרי שנה בשנה

ביומא הדלילא דגאון עיונו מוהרנ"ת זי"א

לסעודת הדלילא לבבדו הק'
ביום חמישי פרשת ויחי - ליל עשרה בטבת
באולם עשרת נחום
רחוב שפת אמת 27 בית שמש
תחילת טעריב 7:45
נשילת יריים בשעת 7:30

ועמוד לנו וזכות הקודש להאר לנו בכל משבתותינו וירגנו ונעשהה בכל מיטו כדבריהם ויתורם המתוקים מרוב נופת צופים ויבנו ורבינו המיד לכל נטות כארז דצדיקים כאור נטת הולך אור עד נכון היום.

מכבוד רב
התהלכה

החסידות מירושלים ימא בשעת 6:30 סדרות שומרי אמונים פשת רחוב חיים נחא

מוסדות "קרן אור" בארה"ק
ע"ש רביה"ק מוה"ר מ' מברסלב
בניסאיות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

השברנו

חיים בנימין וורטהיימר
זצ"ל

בן יבלחט"א הרה"ח ר' גרשון וורטהיימר שליט"א חתן יבלחט"א הרה"ח ר' נתן ליבונגש שליט"א
מגדולי משפיעי קהילתנו הק' ומנווטי דרכה

אבל יחיד עשי לך קהילתנו הקדושה
כי נטלה חבארותן, איהו כה ולשון שיתארו את החלל העצום שהותיר אחריו, מאות האבדים והבחורים שקלחו תורה ועבודה מציו תמיד כסודו, ושאר מפעלות הקודש דקהילתנו וכל העשייה הברוכה לאנשים נעים ומר, בתחת כל חלבו ודמו לכיסולם והתעמדתם ההגותם ופריחתם בכל לב ובעצ, בהכונה ובהפחת רוח חיים, בנציה ובנעשה, בעול באופן נעגב כמו אב רחום עמד מעל גבי הכל ושיבח יגידו לצינות של מלך באהבה מובלאל לשם ולתפירת **אהה ה', כי עתה חסדו וכל השברנו שבר על יחואר, איך נפלו גבורים יאבדו כלי מלחמה.**

בעל התמנות יתחמו בכפליים ואת כל משפתתו החשובה
ובפטר לבנו הרי"ן תמנו י"ו ואחיו הקדים שליט"א משתובי בני קהילתנו הק' ואת כלל אנ"ש, ולא ישמע עוד שור ושבר בגבולו, ובתמנות ציון וירושלים והתגלות מלכותו יתברך בקרוב נתחמו מלנו במהרה.

החזנותיים בכאב
מתפלים ולומדי בתי המדרשות והכוללים
מבורות האבדים והבחורים
מגדולי קהילתנו הצדיקים

ברכת מזל טוב להרה"ח ר' אברהם יעקב שליט"א להלל ארזותו בתו עב"ש הרה"ח חיים ואביוול רובנשטיין נ"ו היה"ד שיחב לנצח בית נאמן בישראל ברך רביה"ק זי"א	ברכת מזל טוב להרה"ח חיים שלום שפירא היו להלל הולדת הבת היה"ד שיחב לנצח לתורה לחופה ולפעש"ט ולרוב נחת קדושה	ברכת מזל טוב להרה"ר שמואל נחמן ראטשילד היו להלל הולדת הבת היה"ד שיחב לנצח לתורה לחופה ולפעש"ט ולרוב נחת קדושה	ברכת מזל טוב להרה"ר יעקב עקיבא פודנעס היו להלל הולדת הבת היה"ד שיחב לנצח לתורה לחופה ולפעש"ט ולרוב נחת קדושה	ברכת מזל טוב להרה"ר שמואל בנימין ברזון היו להלל הולדת הבת היה"ד שיחב לנצח לתורה לחופה ולפעש"ט ולרוב נחת קדושה	ברכת מזל טוב להרה"ח ר' אברהם נח ריבליס שליט"א להלל נישוא בתו עב"ש בשעת"ס היה"ד שיחב לנצח בית נאמן בישראל ברך רביה"ק זי"א	ברכת מזל טוב להרה"ר סדרבי יעקב ראטנשטיין היו להלל הולדת הבת היה"ד שיחב לנצח לתורה לחופה ולפעש"ט ולרוב נחת קדושה
---	--	---	--	---	---	---